

**FARMAKOGNOZIYADA DUAL TA'LIM: NAZARIY BILIMLAR VA
AMALIY FAOLIYAT UYG'UNLIGI, YO'NALISHLARI HAMDA
RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI**

Xasanova Gulbahor Rahmatullaeva
Farmatiya fakulteti assistenti,
Yusupova P.I, Rashidova D.Sh
Farmatsiya fakulteti 3-kurs talabalari
Samarqand davlat tibbiyot universiteti,

Annotatsiya

Ushbu maqolada farmakognoziya fanida dual ta'lim tizimining mazmun-mohiyati, uning nazariy bilimlar va amaliy faoliyatni uyg'unlashtirishdagi o'rni ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Shuningdek, dual ta'limning asosiy yo'nalishlari, dorivor o'simliklar bilan ishlashda amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdagi ahamiyati, mavjud muammolar va ularning samarali yechimlari tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari dual ta'lim tizimi farmatsevtika sohasida yuqori malakali kadrlar tayyorlashda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar

farmakognoziya, dual ta'lim, dorivor o'simliklar, fitokimyó, amaliy mashg'ulot, farmatsevtika, kasbiy kompetensiya, innovatsion ta'lim, ishlab chiqarish amaliyoti

**ДВОЙНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ФАРМАКОГНОЗИИ: ИНТЕГРАЦИЯ
ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ЗНАНИЙ И ПРАКТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ,
ЕЕ НАПРАВЛЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ**

Хасанова Гульбахор Рахматуллаевна
ассистент факультет Фармации, СамГМУ
Юсупова П. И., Рашидова Д. Ш.
студенты 3-го курса факультета фармации

Самаркандский государственный медицинский университет

Аннотация

В данной статье научно обосновывается сущность системы дуального образования в области фармакогнозии, а также ее роль в гармонизации теоретических знаний и практической деятельности. Кроме того, проанализированы основные направления дуального образования, его значение в развитии практических навыков работы с лекарственными растениями, а также существующие проблемы и пути их эффективного решения. Результаты исследования показывают, что система дуального образования является важным фактором в подготовке высококвалифицированных кадров в фармацевтической отрасли.

Ключевые слова: Фармакогнозия, Дуальное образование, Лекарственные растения, Фитохимия, Практическая подготовка, Фармация, Профессиональная компетентность, Инновационное образование, Производственная практика

DUAL EDUCATION IN PHARMACOGNOSY: THE INTEGRATION OF THEORETICAL KNOWLEDGE AND PRACTICAL ACTIVITIES, ITS DIRECTIONS AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT

Khasanova Gulbakhor Rakhmatullayevna

Assistant of the Faculty of Pharmacy

Yusupova P. I., Rashidova D. Sh.

3rd-year students of the Faculty of Pharmacy

Samarkand State Medical University

Abstract

This article provides a scientific justification for the essence of the dual education system in the field of pharmacognosy, as well as its role in harmonising theoretical knowledge and practical activity. Furthermore, the main directions of dual education, its significance in the development of practical skills in working with medicinal plants, as well as existing problems and ways to effectively resolve them, are analysed. The results of the study show that the dual education system is

an important factor in the training of highly qualified personnel in the pharmaceutical industry.

Keywords

Pharmacognosy, Dual education, Medicinal plants, Phytochemistry, Practical training, Pharmacy, Professional competence, Innovative education, Work placement

Dolzarbligi

Hozirgi globallashuv sharoitida farmatsevtika sanoati jadal rivojlanib borayotgan sohalaridan biri hisoblanadi. Bu esa o'z navbatida yuqori malakali, zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega mutaxassislarni tayyorlashni talab etadi. Farmakognoziya — dorivor o'simliklar va ularning biologik faol moddalari bilan bog'liq muhim fan bo'lib, u farmatsevtika ta'limida alohida o'rin tutadi.

An'anaviy ta'lim tizimida ko'proq nazariy bilimlarga urg'u berilishi natijasida talabalar amaliy faoliyatga to'liq tayyor bo'lmay qolmoqda. Shu sababli farmakognoziya fanini o'qitishda dual ta'lim tizimini joriy etish dolzarb masalaga aylanmoqda. Dual ta'lim talabaga bir vaqtning o'zida ta'lim muassasasida o'qish va ishlab chiqarish jarayonida ishtirok etish imkonini beradi. Bu esa nazariya va amaliyot o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ta'minlaydi.

Tadqiqot maqsadi

Farmakognoziya fanida dual ta'lim tizimini joriy etishning ilmiy-uslubiy asoslarini o'rganish, uning samaradorligini baholash hamda amaliyotga tatbiq etish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqot materiallari va usullari

Tadqiqot jarayonida farmakognoziya faniga oid o'quv dasturlari, ilmiy adabiyotlar, xorijiy tajribalar va dual ta'lim tizimi bo'yicha mavjud ilmiy manbalar tahlil qilindi. Taqqoslash, tizimli yondashuv, kuzatish va umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Shuningdek, farmatsevtika korxonalarining faoliyati va talabalar amaliyoti jarayoni o'rganildi.

Tadqiqot natijalari

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, farmakognoziyada dual ta'lim tizimi quyidagi yo'nalishlarda samarali natija beradi:

Birinchidan, talabalar dorivor o'simliklarni tabiiy sharoitda aniqlash, yig'ish va ularni to'g'ri quritish texnologiyalarini amaliy ravishda o'zlashtiradi. Bu esa nazariy bilimlarni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, laboratoriya sharoitida fitokimyoviy tahlillarni o'tkazish orqali talabalar biologik faol moddalarning tarkibini aniqlash ko'nikmalariga ega bo'ladi.

Uchinchidan, ishlab chiqarish korxonalarida o'tkaziladigan amaliyotlar talabalarni real texnologik jarayonlar bilan tanishtiradi. Masalan, dorivor xomashyodan ekstrakt olish, standartlashtirish va sifat nazoratini amalga oshirish jarayonlari o'rganiladi.

To'rtinchidan, dual ta'lim tizimi talabalar mustaqil fikrlashini rivojlantiradi, muammoli vaziyatlarni hal etish qobiliyatini oshiradi hamda ularning kasbiy moslashuvini tezlashtiradi.

Shu bilan birga, tadqiqot davomida quyidagi muammolar ham aniqlandi:

amaliyot bazalarining yetishmasligi;

zamonaviy laboratoriya jihozlari bilan ta'minlanish darajasining pastligi;

ta'lim muassasalari va ishlab chiqarish korxonalari o'rtasidagi hamkorlikning yetarli emasligi;

malakali mutaxassis-o'qituvchilar sonining cheklanganligi.

Muhokama

Dual ta'lim tizimini rivojlantirish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

ta'lim muassasalari va farmatsevtika sanoati o'rtasida barqaror hamkorlikni yo'lga qo'yish;

o'quv dasturlarini amaliyotga yo'naltirilgan holda takomillashtirish;

zamonaviy laboratoriyalar tashkil etish va ularni innovatsion texnologiyalar bilan jihozlash;

talabalar uchun amaliyot o'tash imkoniyatlarini kengaytirish;

professor-o'qituvchilarning malakasini oshirish va ularni ishlab chiqarish jarayonlariga jalb etish.

Xorijiy tajribalar shuni ko'rsatadiki, dual ta'lim tizimi Germaniya, Janubiy Koreya kabi davlatlarda keng joriy etilgan bo'lib, u yuqori samaradorlikka ega. Ushbu tajribalarni milliy ta'lim tizimiga moslashtirish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Farmakognoziyada dual ta'lim tizimi nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalarni uyg'unlashtirish orqali yuqori malakali mutaxassislar tayyorlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu tizimni joriy etish orqali talabalar kasbiy kompetensiyasi oshadi, ular ishlab chiqarish jarayonlariga tez moslashadi va raqobatbardosh kadr sifatida shakllanadi. Kelgusida dual ta'lim tizimini yanada rivojlantirish uchun ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish, moddiy-texnik bazani mustahkamlash hamda innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Холматов Х.Х., Ахмедов Ў.А. Фармакогнозия. – Тошкент: Ибн Сино номидаги нашриёт, 1995. – 624 б.
2. Самылина И.А., Сорокина А.А. Фармакогнозия: лекарственное растительное сырье и фитопрепараты. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 544 с.
3. Муравьева Д.А. Фармакогнозия. – Москва: Медицина, 2007. – 656 с.
4. Куркин В.А. Фармакогнозия. – Самара: СамГМУ, 2019. – 1279 с.
5. Рабинович А.М. Лекарственные растения: сырье, заготовка, стандартизация. – Москва: КолосС, 2014. – 288 с.
6. Тўхтаев Б.Ё., Маҳмудов А.В. Доривор ўсимликларни етиштириш технологияси. – Тошкент: Fan va texnologiya, 2018. – 216 б.
7. Ахмедов Ў.А., Эргашев А.Э., Абзалов А.А. Доривор ўсимликлар ресурсунослиги. – Тошкент: Tafakkur-bo'stoni, 2019. – 240 б.